

zaaknummer 2010 T 018

datum 24 november 2011

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg,

tegen:

wijlen [naam]
geboren in [jaar], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Orde van de Minderbroeders Kapucijnen.

1. De procedure

Het klaagschrift is bij Meldpunt voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk, rechtsopvolger van het bureau van Hulp en Recht (hierna: Meldpunt), ontvangen op 11 juni 2010. Op 19 november 2010 is bij Meldpunt een verweerschrift ingekomen van pater [naam], overste van de Nederlandse provincie van de Orde van de Minderbroeders Kapucijnen.

Klager en [overste] zijn uitgenodigd voor een hoorzitting op 18 april 2011 te Utrecht, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onderaan dit advies te noemen leden. De juridisch adviseur van klager heeft bij brief van 28 maart 2011 onder meer bericht dat klager, in de wetenschap dat hij niet beschikt over enig steunbewijs, wenst af te zien van een mondelinge behandeling van zijn klacht om reden dat hij bang is deze als psychisch te belastend te ervaren.

Op 18 april 2011 heeft de Klachtencommissie besloten de beslissing op het onderhavige klaagschrift aan te houden in afwachting van het verloop van bij Meldpunt ontvangen andere klachtmeldingen tegen aangeklaagde. Bij brief van 10 november 2011 heeft een van deze melders, [naam], toestemming gegeven om zijn melding als steunbewijs te gebruiken bij de beoordeling van andere klachten tegen dezelfde aangeklaagde. [Overste] en de juridisch adviseur van klager zijn schriftelijk op de hoogte gesteld van de inhoud van de melding en van de toestemming van de melder om de melding als steunbewijs te gebruiken. De Klachtencommissie zal nu een beslissing nemen op het klaagschrift van [klager].

2. De klacht

2.1. Klager is het tiende kind uit een gezin van zestien kinderen. Vader was hoofdonderwijzer en moeder had onvoldoende tijd om ieder kind afzonderlijk de nodige aandacht te geven. Klager bracht vanaf zijn elfde levensjaar een groot deel van zijn tijd door bij een zelfstandige tuinder in [plaats], voor wie hij een vaste hulpkracht was. De tuinder was vrijgezel en woonde bij zijn moeder. Tuinders moeder gaf klager veel aandacht en was als een tweede moeder voor hem.

Op twaalfjarige leeftijd werd klager door de tuinder meegenomen naar een nabijgelegen boerderij en daar seksueel misbruikt. Dit herhaalde zich verschillende keren gedurende een periode van vijf jaar. Klager kreeg daarvoor steeds een beloning in de vorm van extra geld. Klager onderging het misbruik lijdzaam, enerzijds omdat hij bang was het contact met klagers moeder te verliezen als hij zich zou verzetten, anderzijds omdat hij dacht zelf iets te hebben gedaan waardoor het misbruik kon plaatsvinden.

2.2. Aangeklaagde was een huisvriend van de ouders van klager en assisteerde in de jaren '60 regelmatig als assistent-kapelaan in [parochie] in [plaats]. In het najaar van 1965 besloot klager, die toen veertien jaar oud was, aangeklaagde tijdens de biecht over zijn belevenissen op de boerderij te vertellen. Aangeklaagde nodigde klager toen uit nog dezelfde avond bij hem langs te komen op de pastorie om hierover te praten. Na een lang gesprek, waarin klager het hele verhaal in details vertelde, kwam aangeklaagde achter hem staan, maakte de broek van klager open en begon hem aan zijn geslachtsdeel te betasten. Tegelijkertijd voelde klager dat aangeklaagde zijn geslachtsdeel tegen klagers rug en billen drukte en ritmisch heen en weer bewoog. Na een tijdje voelde klager vocht aan zijn onderrug en billen. Aangeklaagde liep weg en kwam kort daarna terug met een glas limonade voor klager. Klager herinnert zich niet of er tussen hen nog iets is gezegd. Hij weet wel nog dat hij 's nachts in bed heeft liggen huilen en dat zijn broers hem daarvoor nog hebben uitgescholden. Klager kon hen niet vertellen wat er was gebeurd. Hij kon niemand daarover iets vertellen omdat aangeklaagde een huisvriend van zijn ouders was en vaak over de vloer kwam. Klager zorgde dan altijd dat hij weg was.

2.3. De gebeurtenis heeft een grote invloed gehad op klagers leven. Zijn bij elkaar geraapte moed om over het misbruik door de tuinder te vertellen en zijn vertrouwen in aangeklaagde waren in één keer de bodem ingeslagen. Klager verloor daarmee ook zijn vertrouwen in de mensheid in het algemeen. Hij werd eenzaam en onverschillig. Hij vluchtte in zijn werk of in de alcohol en raakte zo van zijn familie vervreemd. Hij bezocht nog wel de tuinder omdat hij zo op diens moeder gesteld was maar intussen ging het misbruik door de tuinder gewoon door. Dat duurde tot 12 december 1968. Op die dag deed klager een poging tot suïcide. Ook toen sprak hij zich niet uit over zijn problemen.

Klager huwde in 1973 en kreeg twee kinderen. In 1991, na een televisieprogramma over seksueel misbruik van jongens en klagers heftige reactie daarop, begreep klagers echtgenote dat klager ook slachtoffer van seksueel misbruik was geweest. Zij regelde dat hij in 1992 in therapie ging. De therapie duurde een paar jaar en klager heeft in die jaren tweemaal een huwelijks crisis gehad die door therapie werd overwonnen. Klager heeft nog altijd moeite om over zijn verleden te praten.

2.4. Klager wil met zijn klacht bereiken dat zijn leed wordt erkend en verzoekt hem een bijdrage in de door hem gemaakte therapiekosten toe te kennen. Daarnaast behoudt hij zich het recht voor een aanvullende vergoeding te vragen in verband met de door hem geleden immateriële schade.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. [Overste] heeft in zijn verweerschrift laten weten diep geraakt te zijn door de inhoud van het klaagschrift. Hij heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar de levensloop van aangeklaagde en concludeert dat hij aan de hand van de stukken uit de archieven en de verklaringen van medebroeders die aangeklaagde hebben gekend, geen aanwijzingen heeft gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik. Hij heeft anderzijds ook geen redenen om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt. Hij bewondert de moed van klager om met zijn klacht naar buiten te komen maar vindt het onbevredigend dat aangeklaagde zich niet kan verdedigen.

[Overste] wil de pijn erkennen die klager heeft geleden om het leed dat hem mogelijk door aangeklaagde is aangedaan en daarvoor zijn oprechte verontschuldigheden aanbieden. Hij heeft zich bereid verklaard tot een persoonlijk gesprek met klager.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 2.1 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer zesenvestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft weergegeven. Daarnaast blijkt uit de inhoud van de bij Meldpunt ontvangen schriftelijke verklaring van [naam] van 10 november 2011 dat klager niet het enige slachtoffer van aangeklaagde is geweest. Het misbruik van [naam] speelde zich weliswaar een paar jaar eerder af (1961) en op een andere locatie, te weten op de school, waar aangeklaagde in die periode les gaf, maar uit de verklaring blijkt dat het hier ging om gelijksoortige ontuchtige gedragingen.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas veertien jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een vertrouwenspersoon en bovendien een huisvriend van zijn ouders, waardoor klager er thuis niet over kon spreken. Dat het misbruik bovendien heeft plaatsgevonden in de context van een biecht, acht de Klachtencommissie een grove schending van het vertrouwen dat een biechteling in zijn biechtvader mag hebben.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op

de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. [Overste] heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de overste van de Orde zal klager zich voor het verkrijgen van een of meer vergoedingen dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de overste van de Orde van de Minderbroeders Kapucijnen de klacht gegrond te verklaren en namens de Orde zijn verontschuldiging aan te bieden.

Dit advies is gegeven op 24 november 2011 door mr. H.J. Schepen, voorzitter, mr. P.R.M. van der Ven en drs. A.A.M. Oostveen, leden, bijgestaan door mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 16.4 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de overste van de Orde van de Minderbroeders Kapucijnen en aan klager gezonden.

Op grond van art. 18.1 van de Procedure stelt de overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Procedure geeft de overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de overste.